

L'ARXIU D'IMATGES DE TELEVISIÓ DE CATALUNYA

Alicia Conesa

1. TVC, una emissora de televisió amb voluntat d'arxiu

Televisió de Catalunya és una emissora de televisió, dependent de l'ens públic Corporació Catalana de Ràdio i Televisió, que actualment emet per dos canals, TV3 (des de 1983) i Canal 33 (des de 1989).

Ja des dels moments inicials es va plantejar la problemàtica de la constitució de l'Arxiu i el Servei de Documentació. La direcció del projecte de TV3 va veure clara la necessitat de constituir un Departament de Documentació, que hauria de complir, a curt termini, dos objectius principals:

- Conservar i tractar documentalment les emissions i la producció de TVC, per constituir l'arxiu àudio-visual de TVC.
- Donar suport documental (imatges/informació) a totes les àrees de TVC.

Per constituir aquest departament, encara en l'etapa de projecte, ja es varen contractar i formar específicament en el camp de l'àudio-visual un grup de documentalistes experimentats, que van definir i marcar les pautes de treball.

Això va permetre que, a l'inici de les emissions regulars de TV3 (gener 1984), ja existís un Departament de Documentació estructurat, capaç d'assumir les tasques d'arxiu i tractament documental de les emissions i de donar el suport documental necessari per a la seva producció.

Pel que fa al primer objectiu, la constitució de l'arxiu àudio-visual de TVC, el Departament de Documentació ha treballat sempre partint d'unes premisses inicials marcades per la Direcció i inspirades en el model de l'INA (Institut National de l'Audiovisuel) francès.

Segons aquests criteris, l'arxiu de TVC ha d'assegurar la conservació a llarg termini de les seves emissions amb una doble finalitat: la de permetre la reemissió de programes i la reutilització d'imatges, però també, més enllà d'aquesta necessitat interna de la mateixa emissora de TV, la de constituir un arxiu àudio-visual, que en el futur serà imprescindible per conèixer i estudiar, tant la televisió com a mitjà de comunicació i com a fenomen social, com la mateixa història del nostre país, captada i reflectida dia a dia en els diferents programes informatius de l'emissora.

Aquestes directrius, marcades ja en l'etapa inicial, acompanyades de les suficients dotacions de recursos i del suport dels successius equips directius, és el que ha permès que el Departament de Documentació hagi assolit els seus objectius. Fins avui es conserven (en formats professionals) i es tracten documentalment tots els programes emesos per les dues cadenes, més una tria d'originals de rodatge (material no emès o només parcialment emès).

Ara bé, TVC és una emissora de televisió encara jove, la qual cosa li ha permès fins ara una conservació exhaustiva de les seves emissions. A mig termini, però, i en funció, sobretot de l'augment d'hores de programació i del canvi dels formats estàndards, caldrà establir, com a la majoria de televisions, una política de selecció dels fons a conservar. Aquesta política de selecció haurà de trobar un equilibri entre els objectius proposats i els recursos assignats.

Aquesta selecció, a manca de normes o institucions a nivell local o estatal, caldrà fer-la seguint les recomanacions d'organismes internacionals, com ara FIAT (Federació Internacional d'Arxius de Televisió, de la qual TVC és membre des de 1984), CIA (Consell Internacional d'Arxius)...

Parlar de recursos és fonamental quan es parla d'arxius àudio-visuals, en general, i d'arxius de televisió, en particular. Conservar les emissions de TV representa una despesa important, tant pel cost dels suports que s'utilitzen (cintes magnètiques de vídeo), com pel gran volum d'espai que aquestes ocupen en magatzems que han de reunir unes condicions específiques de temperatura i humitat.

Tractar documentalment aquestes emissions exigeix, també, una important assignació de recursos, ja que cal disposar de documentalistes especialitzats, que han d'utilitzar aparells de

reproducció per visionar i analitzar els documents àudio-visuals. També cal tenir sistemes informàtics potents que assegurin la indexació de l'anàlisi resultant d'aquest visionat i que permetin la recuperació dels documents de manera ràpida i pertinent.

2. El tractament documental de les imatges en moviment: la base Imatge3

Un cop establerts els criteris de selecció i conservació, calia definir els criteris de descripció, anàlisi i indexació dels documents, i dissenyar i posar en marxa un sistema informàtic adequat. Durant el primer any d'emissions (1984) es va treballar manualment, definint els criteris d'anàlisi i indexació, i dissenyant la futura base de dades.

Pel que fa al sistema informàtic, el programa de recerques documental Mistral va semblar el més idoni, tant per les seves prestacions com per les experiències que ja hi havia en aquell moment (1984) en base de dades d'arxius de material àudio-visual (INA, museus de França...).

Partint de l'experiència de l'etapa manual, i amb la col·laboració dels informàtics de TVC i d'experts en Mistral de l'empresa Bull, es va dissenyar i definir una base, Imatge3, sobre Mistral. Després d'un període de proves i maquetes, Imatge3 es va implantar al principi de 1985.

Imatge3 és, doncs, la base de dades que conté la descripció i l'anàlisi de les emissions i la producció de TV3; és a dir, és la base de dades que cataloga, descriu i indexa el fons de la Videoteca de TV3. Actualment té més de 100.000 referències.

Pel que fa al tractament documental, en funció de la tipologia dels documents i de les necessitats de recerca posteriors, s'han establert diferents nivells d'anàlisi.

Dels programes de producció aliena (les imatges dels quals no poden ser reutilitzades, per qüestions de drets), se'n fa només una descripció general, que permet recuperar els programes per títols (tant originals com en català), dates d'emissió o reemissió, dades de producció, directors, intèrprets, peces interpretades, tipus de programa, durades...

Els programes de producció pròpia, esports, informatius i els originals de rodatge s'analitzen en petites unitats temàtiques (reportatge). A més de la descripció general, es fa una descripció detallada de les imatges que contenen, seqüència a seqüència, i s'indexa tant el tema com les imatges. Aquesta "anàlisi de la imatge" és el que permet la recuperació d'imatges concretes.

Les característiques del fons que es tracta, documents àudio-visuals, dels quals s'ha d'indexar tant l'aspecte conceptual com les imatges que contenen, han fet necessari el desenvolupament d'un thesaurus propi i específic que permeti indexar tots dos aspectes.

Imatge3 és una base de dades complexa, tant pel tipus de material que tracta (emissions de televisió) com pel fet que ha de donar una resposta ràpida i fiable a una tipologia molt diversa de recerques. La base Imatge3 compleix una doble funció, ja que és, al mateix temps,

– una base de dades sobre les emissions de TVC (TV3 i C33), que permet obtenir qualsevol informació sobre la programació emesa i localitzar els suports que la contenen.

– un banc d'imatges en moviment que permet recuperar imatges concretes per reutilitzar en noves produccions o per comercialitzar per a produccions externes.

3. El Departament de Documentació, avui

El Departament de Documentació està constituït per dos serveis:

Servei de Videoteca

Constitueix l'arxiu àudio-visual de TVC. Es responsabilitza de la conservació de les emissions i la producció de TVC, i elabora una base de dades, Imatge3, que descriu i indexa el material arxivat.

Actualment, gestiona un fons d'unes 90.000 cintes de vídeo, de diferents formats.

Servei de Documentació

És un centre de documentació que ha de donar resposta a les demandes d'informació de les diverses àrees de TVC. Per això constitueix i tracta una font multimèdia (biblioteca, arxiu de premsa, discoteca, fototeca...), elabora diverses bases de dades i actua com a intermediari en consultes a altres centres o bases de dades externes.

Aquests serveis han de funcionar 365 dies l'any, amb un horari que està en funció de les hores d'emissió, actualment, de 8 del matí a 1 de la matinada.

És un Departament de servei intern, però el Servei de Videoteca també té una projecció externa, ja que gestiona la cessió de còpies de programes i d'imatges d'arxiu per a usuaris externs.

Al Departament de Documentació, hi treballen 39 persones, de les quals 26 són documentalistes.